

MÉS ENLLÀ DELS PARTITS CONCRETES

Els empresaris es declaren anarco-capitalistes

El recent I Congrés d'Empresaris, celebrat a Madrid, ha servit per a llançar un concepte ultraliberalista de l'economia: els autors el defineixen com l'«anarco-capitalisme».

Josep M. Sanmartí (Madrid)

Els empresaris espanyols reconeixen clarament que estan molt preocupats perquè d'ací a un mes entraran al Mercat Comú Europeu. És a dir, que per primera vegada en la història contemporània perdran el suau coixí del proteccionisme duaner i hauran de competir obertament en els mercats interiors i internacionals amb les altres empreses comunitàries. Tenen por perquè creuen que entraran en aquesta lluita duríssima en condicions d'inferioritat per dues raons bàsiques. Primer, perquè l'estructura financera, industrial, agrícola i de serveis (llevat del turisme) és molt menys potent que no pas la mitjana de la CEE, i segon, perquè el govern socialista ha negociat malament el tractat d'adhesió, per culpa de les urgències polítiques.

I dubten dels resultats final. «Els nostres nivells de productivitat són inferiors, el nostre sistema econòmic és menys flexible i la capacitat d'adaptació de les nostres empreses al canvi que implica l'adhesió és ara com ara molt limitada... ja veurem si som capaços d'adaptar-nos-hi. Si podem abandonar vells prejudicis i clivells estereotipats, per reformar fins on calgui les nostre estructures econòmiques. Veurem si al llarg d'aquests anys de desenvolupament i de lluita enfront de la crisi hem après les coses suficients per competir amb els països comunitaris...» deia José María Cuevas, president de la CEOE.

El pronòstic immediat és, inclús, pessimista: «sens dubte, cauran moltes empreses en aquest procés. El repte no consisteix a evitar-ho, sinó a aconseguir que per cada una que des-

aparegui se'n creïn dues de noves que ofereixin més oportunitats que abans i que tinguin de debò un futur...». Això —i molt més—, ho deia el president de la CEOE, de la patronal espanyola, davant del primer congrés estatal d'empresaris.

Dos dies més tard, el president Felipe González contraatacava. Segons el seu diagnòstic l'hipernacionalisme, l'aïllament i l'hiperproteccionisme dels últims cent cinquanta anys són les causes fonamentals del subdesenvolupament espanyol. Per tant, encara que el tractat d'adhesió fos dolent, la situació és automàticament més favorable pel sol fet d'entrar a la CEE, de competir amb els grans i, en últim terme, de participar en les decisions que afecten el cinquanta per cent de les nostre exportacions. El govern socialista —afegí— ha fet tot allò que

havia de fer per preparar les estructures econòmiques (per exemple, la reconversió industrial) i les condicions ara no són dolentes. Si de cas, el pessimisme és culpa d'aquells qui demanen ajornaments constants, perquè deixen les reformes per a última hora. I en darrer terme, l'ingrés de la CEE és l'única oportunitat que ens queda per situar-nos entre els països capdavanters durant el segle XXI.

Aquests dos punts de vista enfrontats no són unes simples diferències estratègiques o unes anàlisis no coincidents: responen a dues filosofies totalment divergents. L'empresariat espanyol pretén d'eixir de la crisi i entrar en la nova era comunitària amb més poders que mai a les mans, i per aconseguir-ho, aprofita tant com pot l'esfondrament de l'estat de benestar que el paternalisme franquista i les

necessitats de la transició havien copiat dels països centreeuropeus. Atabalat per la crisi i ideològicament desorientat, el PSOE col·labora en una bona part d'aquest camí i amb la instal·lació progressiva d'un nou capitalisme dur, fet de multinacionals i del liberalisme monetarista, amb l'excusa que són les úniques forces que poden endreçar una economia desllorçada pels defectes estructurals i per la

I Congrés d'Empresaris, a Madrid.

crisi. En aquest futur el PSOE està d'acord que l'empresa ha de tenir reservat un paper essencial i potser primordial. Però discrepa en els ritmes i en el sostre final.

Un parell de dies abans del Primer Congrés d'Empresaris, la plana major de la CEOE (José María Cuevas, Alfred Molinas, Juan Giménez Aguilar, Angel Panero...) donaren suport públic i visible a la presentació d'un important llibre que defineix la nova ideologia de la patronal espanyola. Els autors d'aquest llibre (*Crear 80.000 empresaris*) són tres joves empresaris catalans, Joan Rossell, Joan Torres i Joaquim Trigo, membres del Foment del Treball de Catalunya. Es declaren seguidors de les teories de Milton Friedman (pare), de Silicon Valley i, curiosament, del corrent «anarco-capitalista» ben arrelat als

Estats Units i que comença a estendre's per Europa.

Es tracta «del capitalisme dut als extrems, de la llibertat total d'empresa» aquesta és «l'ànima i el motor de la societat». Tota la presentació estigué plena d'afirmacions d'aquest caire: «volem arribar a les darreres conseqüències de la llibertat econòmica, per crear més benestar»; «no volem privilegis, sinó que no se'ns destorbi»; «analitzem amb preocupació l'excés de proteccionisme en tots els sentits, fins i tot per a les noves iniciatives»; «l'intervencionisme en l'economia és allò que temem més».

I com a mostra, un sol paràgraf del llibre esmentat. «Els empresaris estem farts de sentir les demagògiques promeses dels governs, mitjançant les quals —se'ns diu— tot seran facilitats i seguretats. L'autèntic empresari ni les vol ni les ambiciona, car són contràries a l'esperit empresarial. Es pretén, simplement, que no tot siguin problemes, impediments, entrebancs i regulacions. Que moure un paper, un simple document, des d'un organisme a un altre, no sigui quasi tan difícil com encertar una travessa de catorze resultats. Que ser empresari i exercir com a tal no esdevingui una cursa d'obstacles.»

La conclusió és fàcil. La supressió de les traves burocràtiques i de l'intervencionisme estatal permetrà automàticament el sorgiment d'una generació d'empresaris (els 80.000, rèplica als 800.000 llocs de treball promesos), amb un nou sentit del risc i de la competència, que impulsaran l'economia, fomentaran l'ocupació i augmentaran el benestar, mitjançant el relançament de la producció. «El fet important és ser empresari, no l'èxit o el fracàs. El deshonor més gran és no tornar-ho a intentar, i cal que la societat no ho impedeixi». Així els empresaris espanyols —acusats sovint des de l'administració de ser els culpables de la no recuperació econòmica per la tendència a defugir el risc inversor— tornen a reivindicar l'orgull d'aquesta condició i tornen la pilota a l'administració, dient que és ella qui entrebanca les inversions amb el dèficit públic, la pressió fiscal i la burocràcia inoperant.

Tot el primer congrés d'empresaris fou un clam en aquest sentit, si bé també és cert que la cúpula de la CEOE maldà per impedir que els actes congressuals esdevinguessin un gegantí míting contra el govern socialista. Ho assoliren a mitges, malgrat que des d'un mes abans mostraren

una ostensible millora de relacions amb l'executiu.

El ministre d'Indústria, Joan Majó, fou el primer a respondre subtilment i indirectament a aquest repte. Les seves maneres suaus, centreeuropees i tecnocràtiques, eren les millors per situar els empresaris en el terreny de la realitat. En el transcurs d'un dinar de treball amb l'Associació per al Progrés de la Direcció, per comentar el projecte «Eureka», Joan Majó proclamà que l'administració amb prou feines hi intervindrà i que cada empresa tindrà la responsabilitat de la seva iniciativa. Ara veurem qui és capaç de respondre al repte i qui no ho és, vingué a dir el ministre. Curiosament, la major part de les consultes que li adreçaren els directius presents tractaren sobre les mesures d'ajuda de l'administració espanyola al programa...

Els teòrics de la CEOE sostenen que AP tampoc no signaria aquest programa i marcaren explícitament distàncies. Per a ells, tots els partits, diguin el que diguin, una vegada arriben al poder es tornen intervencionistes i, en conseqüència, tard o d'hora adversaris del liberalisme econòmic. És cert que la Coalición Popular, per la influència d'homes com Abel Matutes o Pedro Schwartz, ha adoptat un programa econòmic ultraliberal i que ha fitxat dirigents de la patronal, com Jose Antonio Segurado o Javier González Stefani.

Però també ho és que la connexió entre ambdues forces es basa més en l'antisocialisme que no pas en les afinitats de fons. L'estrepitós fracàs d'AP en la captació de Carles Ferrer Salat, a qui s'arribà a oferir ser el del·lí de Manuel Fraga, i l'ascens de J. M. Cuevas, capdavanter de l'ala tecnocràtica, marcaren un clar distanciament de la patronal vers els conservadors. Ara els empresaris es declaren encara més liberals que no pas els liberals.

Ara bé, una de les habilitats més grans de la CEOE durant aquests darrers temps ha estat l'ocultació de les divergències internes, gràcies a la vella i sempre eficaç tàctica de presentar les diverses administracions com l'enemic comú. La diferència d'interessos s'ha palesat alguna vegada, com, per exemple, davant del decret sobre llibertat d'horaris comercials, però aquesta situació no ha estat freqüent. Evidentment, no defensen el mateix les grans empreses i les petites, i sovint els respectius interessos són contraposats i contradictoris.